

VÝSLEDKY ÚČTU KULTURY

za rok 2016

Lidé a společnost

Praha 2018

Kód publikace: 090005-18

Č. j.: 1706/2018-63

Zpracoval: Český statistický úřad - Odbor statistik rozvoje společnosti (63), Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) - Centrum informací a statistik kultury

Ředitel odboru 63: Martin Mana

Kontaktní osoba: Milan Dedera, e-mail: milan.dedera@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

ISBN: 978-80-250-2860-5

© Český statistický úřad, Praha, 2018

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1. Vymezení a členění sektoru kultury	4
1.2. Zdroje dat a související problémy	7
2. Hospodaření kulturních institucí v roce 2016	9
2.1. Zdroje financování kultury	9
2.2. Mikroekonomický pohled	10
2.2.1. Finanční hospodaření	10
2.2.2. Spotřeba živé práce	11
2.2.3. Investice	13
2.2.4. Zahraniční obchod	13
2.2.5. Naturální ukazatele	13
2.3. Makroekonomický pohled	14
3. Závěr.....	16
4. Použité zdroje a literatura	18
5. Tabulková příloha	19

1. Úvod

Satelitní účet kultury ČR (dále také „účet kultury“) byl v návaznosti na růst významu sledování ekonomického rozměru kultury a úkol vyplývající z usnesení vlády ČR č. 1452 z roku 2008 poprvé zpracován v ověřovacím provedení za referenční rok 2009. V průběhu sestavování účtu i v rámci hodnocení jeho výsledků za rok 2009 a za rok následující se ukázalo, že některé předpoklady a záměry obsažené v původním metodickém manuálu k účtu nemohly být zcela naplněny, resp. musely být poopraveny.

Pro prvé ověřovací sestavení kulturního účtu za rok 2009 byl sektor kultury vymezen v rámci dohody zainteresovaných institucí (MK ČR resp. NIPOS a ČSÚ). Na podzim roku 2011 byl však ukončen projekt ESSnet Culture organizovaný Eurostatem, jehož úkolem – mimo jiné – bylo jednotné vymezení sektoru kultury v rámci celé EU. Výsledky výše uvedeného projektu byly zpracovány do novelizované metodiky sestavení kulturního účtu a staly se východiskem pro sestavení účtu za rok 2010 a následující léta.

Co se zmíněných změn – v porovnání s původním pojetím kulturního účtu za rok 2009 – týče, byl sektor kultury rozšířen o některé maloobchodní činnosti (NACE 47.63, 78 a 79), překladatelské a tlumočnické služby (NACE 74.30), pronájem videokazet a disků (NACE 77.22) a umělecké vzdělávání (NACE 85.52). Nutno dodat, že některé maloobchodní aktivity (NACE 47.78 a 79) se však vztahují ke kultuře jen částečně a odpovídající data je proto nezbytné složitými postupy kvantifikovat (resp. částečně i odhadovat).

Další odlišnosti oproti prvému ověřovacímu zpracování účtu spočívaly v rozsahu a kvalitě zjištěných dat. Pomocí doplňkových zjišťování (např. v uměleckých řemeslech, či v archivech) se postupně rozšiřoval okruh respondentů, jejichž data jsou k sestavení kulturního účtu využita. Svůj význam pro kvalitu dat měla také skutečnost, že si respondenti začali postupně zvykat na vykazování ekonomických údajů, které byly do statistických šetření KULT zavedeny v referenčním roce 2009.

Z výše uvedeného je patrné, že srovnávání výsledků účtů kultury v celé časové řadě má nemalá úskalí. Zejména data za referenční rok 2009, která vycházejí z užšího vymezení sektoru kultury, nejsou s daty za pozdější roční období v přijatelné míře porovnatelná. Tuto skutečnost je třeba mít – při práci s uvedenými údaji – vždy na paměti.

V roce 2015 byl usnesením vlády ČR č. 266 k návrhu Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025) úkol týkající se sestavování Satelitního účtu kultury prodloužen do dalšího období a navíc rozšířen o vyhodnocení časové řady výsledků zmíněného účtu za léta 2010 – 2015. Toto zadání – formulované jako společný úkol MK, resp. NIPOS a ČSÚ – bylo koncem roku 2017 naplněno.

1.1. Vymezení a členění sektoru kultury

Před vlastním zjišťováním a hodnocením ekonomického rozměru kultury je nutné jasně určit rozsah a strukturu objektu, který je předmětem našeho zájmu. Nejdříve je třeba odlišit jeho vymezení z pohledu věcného od vymezení průřezového charakteru, které vychází z účelu resp. funkce a z průběhu dějů v čase. V prvním případě lze hovořit o jednotlivých oblastech či sférách, poskytovatelích, kulturních a kreativních sektorech kultury a ve druhém o tzv. kulturním cyklu.

V souladu s dostupnými mezinárodními dokumenty (EUROSTAT, UNESCO, OECD) rozlišujeme tyto kulturní oblasti či odvětví označené „O 11 – O 19“ (s uvedením CZ-NACE):

- kulturní dědictví – O.11 (91.01, 02, 03, 47.78, 79)
- interpretační (scénické) umění – O.12 (90.01, 02, 04)
- výtvarné (vizuální) umění a řemesla – O.13 (74.10, 20, 90.03, část sekce C)

- periodický a neperiodický tisk – O.14 (58.11,13, 63.91, 74.30, 47.61, 62)
- audiovizuální a interaktivní média – O.15 (58.21, 59.11, 12, 13, 14, 20, 60.10, 20, 47.63, 77.22)
- architektura – O.16 (71.11)
- reklama – O.17 (73.11)
- umělecké vzdělávání – O.18 (85.52)
- správa kultury vč. její podpory – O.19 (84.11 – část, 12 – část, 94.99.2)

Z praktických důvodů, souvisejících s problémy se získáním a členěním potřebných dat, je nutné výše uvedené oblasti doplnit o další blíže neurčenou oblast, kterou budeme nazývat „neznámá oblast“.

V rámci jednotlivých oblastí rozeznáváme kulturní činnosti (představují či zprostředkovávají kulturní projevy) jako např. činnost muzeí a galerií a dále kulturní služby či statky (např. konzervace a archivace v rámci muzeí či originály zvukových nahrávek). Nositele uvedených kulturních činností, popř. služeb či statků, lze také souhrnně označit za poskytovatele kulturních statků a služeb (dále také „poskytovatele“). Mezi ně patří např. muzea, knihovny, divadla, kina, rozhlas či televize. Nutno dodat, že jejich počet je do značné míry dán pragmatickými důvody spočívajícími v dosažitelnosti statistických dat (zejména cestou statistických zjišťování). Jinými slovy řečeno to znamená, že data o některých významných kulturních aktivitách (např. archeologických nalezištích, uměleckých řemeslech, činnosti spisovatelů, malířů či sochařů apod.) v současné době nejsou, popř. z velké části nejsou k dispozici.

V souladu se zaměřením prováděných statistických šetření v kultuře (KULT) přiřazujeme stávající institucionálně vymezené poskytovatele (respondenty šetření) k obsahově vymezeným kulturním oblastem (odvětvím) tj. O.11 – O.19, takto:

- historická památka – (O.11)
- muzeum a galerie – (O.11)
- archiv – (O.11)
- knihovna – (O.11)
- divadlo – (O.12)
- koncertní sál – (O.12)
- kulturní domy – (O.12)
- výstavní sál – (O.13)
- nakladatelství/vydavatelství – (O.14)
- výrobci a distributoři audiovizuálních děl – (O.15)
- rozhlas – (O.15)
- televize – (O.15)
- školy uměleckého vzdělávání – (O.18)
- organizace ochrany aut. práv – (O.19)
- ostatní poskytovatelé – (O.11 – O.19)

Jak je z uvedeného členění patrné, např. ve velmi významné oblasti architektonických činností (O.16) se zatím žádný jednoznačně vymezený poskytovatel – z důvodu nedostatku odpovídajících dat získávaných statistickými šetřeními – nenachází. Obvykle je rozsah kulturních oblastí širší než činnosti poskytovatelů, kteří do nich jsou zařazeni. Poskytovatelé jsou tak svým způsobem vybranými (statisticky zvlášť

sledovanými) reprezentanty jednotlivých oblastí, kteří však vyčerpávajícím způsobem celou oblast nepokrývají.

Za údaje o ostatních poskytovatelích se považují zjišťovaná data o činnosti v těch kulturních oblastech, které nelze jednoznačně přiřadit k předcházejícím poskytovatelům (např. maloobchodní prodej knih, starožitností, uměleckých předmětů, tvorba hudebních nahrávek, služby designu, aktivity zpravodajských agentur, správní činnosti ministerstva kultury a jím řízených institucí atd.).

Z podobných důvodů jako v případě oblastí – tj. nemožnosti věrohodného rozčlenění souhrnných dat – je nutné předpokládat i tzv. „neznámého poskytovatele“. V této souvislosti je patrné, že postupné snižování významu (váhy) dat uvedených za neznámou oblast či neznámého poskytovatele v relaci k celkovým údajům za kulturu by mělo být projevem zdokonalování účtu kultury jako takového. To je však velmi obtížný a dlouhodobý úkol související zejména s možnostmi rozšiřování a prohlubování statistického výkaznictví (ochota respondentů, finanční možnosti a pracovní kapacity statistických pracovišť, snahy o snižování administrativní zátěže apod.).

Jak je z výše uvedeného zřejmé, členění poskytovatelů kulturních služeb, které je do značné míry ovlivněno možnostmi získání potřebných dat za danou sféru kulturních aktivit, se bude se změnami ve statistickém zjišťování v čase měnit.

Lze použít i jiné členění sektoru kultury než je výše uvedené, které můžeme označit za výchozí či základní. Tak např. kulturní oblasti lze seskupit do čtyř tzv. sfér. Každá z nich odráží rozhodující příbuzné rysy několika oblastí. Za takovou skupinu příbuzných oblastí lze považovat sféru kulturního (hmotného a nehmotného) dědictví, kam patří např. památky, archeologická naleziště, muzea a galerie, archivy a knihovny, dále sféru živé originální umělecké tvorby (např. interpretační a výtvarné umění, umělecká řemesla, design, architektura, reklama) a sféru kulturních medií (např. film, televize, rozhlas, vydávání videoher a tisk). Čtvrtou sféru – ač ne ryze kulturní – by mohly tvořit správní (režijní) činnosti (včetně ochrany autorských práv a podpory kultury), které jsou s kulturou – jako s každou jinou oblastí lidských aktivit – neoddělitelně spojeny a dále umělecké vzdělávání.

Samozřejmě nemalý význam mají i jiná členění kulturního sektoru. Evropská Komise člení kulturu v zásadě na kulturní sektor a kreativní sektor. Prvý tvoří oblast tradičního umění (výtvarné a interpretační umění, kulturní dědictví) a oblast kulturních průmyslů (film a video, televize a rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk), druhý – kreativní sektor tvoří oblast kreativních průmyslů (design, architektura a reklamní průmysl) a oblast příbuzných odvětví (výroba PC, přehrávačů apod.). Jak dále uvidíme, toto členění má mimo jiné nemalý význam z pohledu uplatňování tržních vztahů v kultuře a v této souvislosti rozdílných ekonomických výsledků kulturních oblastí.

V souvislosti s vymezením kultury z pohledu účelu či času hovoříme o druhém rozměru kultury – kulturním cyklu. Ten představuje souhrn fází či etap členících kulturu (resp. její oblasti) na tvorbu či produkci, uchovávání hodnot, šíření kulturních služeb a statků, obchod s nimi, vzdělávání a spotřebu kulturní produkce. Průřezový charakter pojetí kulturního cyklu svým způsobem sektor kultury jako takový překračuje a zasahuje také do jiných odvětví či sfér lidských aktivit (např. vzdělávání, obchod).

Co se týče faktoru času, lze mezi kulturním cyklem a kulturními sférami (skupinami oblastí) nalézt určité styčné body. Zatímco cyklus lze přirovnat k momentálnímu řezu právě probíhajícími kulturními aktivitami, tak sféry člení kulturu z pohledu času. S určitou mírou zobecnění lze říci, že kulturní dědictví vychází z minulosti, živá tvorba produkující kulturní služby a statky spotřebovávají v daném čase a na daném místě se váže na přítomnost a média rozšiřující zmíněné služby a statky směřují do budoucnosti.

Lze také říci, že výše uvedené čtyři sféry zároveň představují základní etapy kulturního cyklu (uchovávání kulturních hodnot, jejich tvorbu, šíření kulturních služeb a statků, umělecké vzdělávání a související správní

činnosti).

Jak ukázaly již výsledky prvního zpracování kulturního účtu za rok 2009, z ekonomického pohledu se vine silná dělicí čára mezi tzv. „tradičními“ a „novými“ kulturními obory či odvětvími. Mezi prvními lze uvést na čelném místě celou sféru kulturního dědictví a dále část živé originální umělecké tvorby (divadlo, soubory, festivaly, výstavní sály a kulturní domy a režijní činnosti v kultuře). Tyto aktivity v zásadě nejsou finančně soběstačné a směřuje k nim 50 – 60 % veřejných výdajů na kulturu. Naopak tomu je v případě pořizování zvukových nahrávek, televizního a rozhlasového vysílání, výroby a distribuce audiovizuálních děl, tvorby videoher, architektonických, návrhářských a reklamních činností.

K otázce členění sektoru kultury je třeba dodat, že může být různorodé. Pro jeho odpovídající postižení je podstatné získat potřebná data za co nejnižší části celku, kterým je kulturní sektor jako takový, tj. za jednotlivé oblasti či poskytovatele kulturních služeb. S jejich využitím lze uspokojit informační potřeby spojené s různým členěním kulturního sektoru.

1.2. Zdroje dat a související problémy

K sestavení účtu kultury se využívají různorodá data z administrativních zdrojů i ze statistických zjišťování. Do první skupiny patří v první řadě údaje z veřejných rozpočtů (státní rozpočet a místní rozpočty). Také sem patří dostupné údaje na internetu, obsahující data o některých poskytovatelích kulturních služeb.

Druhou skupinu tvoří zejména data získaná šetřením v domácnostech (cestou tzv. rodinných účtů) a dále statistickým zjišťováním přímo u kulturních institucí (pod označením KULT). Šetření v domácnostech provádí ČSÚ, který šetří také držitele licencí rozhlasového a televizního vysílání. Data od naprosté většiny dalších kulturních institucí (poskytovatelů) sbírá pomocí výše zmíněného šetření KULT (MK) NIPOS. Některá data (zejména o zpravodajských agenturách, činnosti architektů, fotografické činnosti a činnosti reklamních agentur, maloobchodu atd. jsou získávána v rámci šetření tzv. podnikové statistiky ČSÚ (SBS). Ze statistického zjišťování tohoto úřadu (NI 1-01) jsou získávána také data o neziskových institucích (včetně organizací ochrany autorských práv).

V referenčním roce 2014 byla v návaznosti na záměry Eurostatu a dle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury zkvalitněna metodika kvantifikace obratu zahraničního obchodu s kulturními službami a statky. O rok později došlo k významnému posunu v souvislosti s využitím nového zdroje dat charakterizujícího celkový rozsah živé práce vynaložené v kulturních aktivitách a to jak v institucích s převažující kulturní činností, tak i mimo ně (Výběrové šetření pracovních sil).

Pro potřeby sestavení účtu se dále využívají různé doplňkové zdroje informací. Některé údaje o zaměstnanosti lze čerpat ze statistiky práce a mezd a také z Registru ekonomických subjektů (počty pojištěnců). Uvedená zjišťování provádí ČSÚ, který také dodává makroekonomická data z národního účetnictví (zejména ve formě matice dodávek a užití).

Údaje o archivech má k dispozici MV ČR, některé informace o kinech Unie filmových distributorů atd.

Konečně informace o některých kulturních institucích a aktivitách nezahrnutých do pravidelných statistických šetření jsou zjišťována NIPOS u vybraných respondentů jednorázově formou tzv. doplňkových šetření (archivy, umělecká řemesla, amatérská divadla atd.).

Nutno dodat, že se na mapě statistického sledování sektoru kultury najdou ještě „bílá místa“. Některé činnosti prozatím nejsou statistickým zjišťováním pokryty (např. archeologická naleziště), zatímco jiné jsou pokryty jen částečně (např. umělecká řemesla). Ani v případě zahrnutí daných kulturních aktivit do statistického zjišťování však není získání potřebných údajů snadné. Základní překážkou je vysoká míra

neodpovědí (nonresponse) a to zejména v případě ekonomických údajů, které jsou pro sestavení kulturního účtu nezbytnou podmínkou.

Získáním dat však nesnáze nekončí. Je třeba se vypořádat s problémy souvisejícími s klasifikacemi (NACE, COICOP, ISCO). Údaje o kulturních činnostech jsou velmi často zahrnuty v agregovaných položkách s jinými aktivitami. V případech, kdy nejsou, bývá z úsporných důvodů výběrový soubor šetření nedostatečně velký na to, aby bylo možno získat a dopočítávat výsledky v potřebném jemném členění (např. na čtyři místa NACE).

Jednou věcí je získat data (velmi často ne zcela úplná a „čistá“, popř. v jiném než potřebném členění) a druhou získat je v potřebném či přijatelném časovém termínu. Data o veřejných výdajích jsou k dispozici zhruba pět měsíců, údaje o výdajích domácností osm a o podnicích či neziskových institucích až třináct měsíců po referenčním období. Podobné to je s dopočtenými údaji sbíranými od kulturních institucí (poskytovatelů). Nejpozději jsou dosažitelná data ze systému národního účetnictví (více než rok po referenčním období), která jsou navíc postupně zpřesňována. V porovnání s koncem referenčního období (roku) jsou proto výsledky účtu kultury o cca 16 měsíců opožděny.

Samozřejmě nemalé rozdíly jsou i v kvalitě informací. Vysokou věrohodnost lze předpokládat u dat týkajících se veřejných výdajů na kulturu, která vycházejí z čerpání státního rozpočtu. Problematictější v tomto směru jsou všechny údaje zjištěné statistickým šetřením, ať už v domácnostech (rodinné účty, výběrové šetření pracovních sil), tak zejména specializovanými zjišťováními v kulturních institucích (výběrová statistická šetření KULT prováděná NIPOS a ČSÚ), dalšími šetřeními ČSÚ v podnicích a šetřeními doplňkovými. Kvalita těchto dat je ovlivněna všemi problematickými okolnostmi, počínaje úplností základního souboru respondentů, metodami sestavení výběrového souboru, mírou neodpovědí, úrovní dopočtů apod.

2. Hospodaření kulturních institucí v roce 2016

2.1. Zdroje financování kultury

Celková výše finančních zdrojů vstupujících do sektoru kultury dosáhla v roce 2016 téměř 232,9 mld. Kč (viz tab. č. 1 v příloze). V porovnání s rokem předcházejícím to bylo o 6,3 mld. Kč (o téměř 2,8 %) více. Použitelnými zdroji se rozumí veškeré provozní příjmy (snížené o zaplacené daně), investiční dotace, přijaté úvěry a půjčky (bez splacených), vlastní vklady, dary apod. získané institucemi s převažujícími kulturními aktivitami během referenčního roku.

Co se původu finančních zdrojů týče, největší část jich pochází z oblasti finančních a nefinančních podniků (dále také "podniky"), na druhém místě jsou domácnosti, na třetím veřejné rozpočty, dále neziskové instituce a na posledním místě je mezinárodní prostředí (uvedené pořadí se po řadu let nemění).

V jednotlivých oblastech (odvětvích) kultury je obrázek podílů zdrojů financování poněkud odlišný. Zatímco v kulturním dědictví, interpretačním umění, uměleckém vzdělávání a v činnostech správního charakteru jsou rozhodující veřejné rozpočty (se zhruba tříčtvrtinovým podílem), v tržně orientovaných odvětvích (výtvarné umění, tisk, média, architektura, reklama) to jsou zdroje podniků a domácností.

Jak je zřejmé z následující tabulky zachycující strukturu finančních zdrojů, v pětileté časové řadě (2011 – 2016) jsou patrné tendence růstu podílu domácností a zejména zahraničí na celkových zdrojích, dále stagnace podílu veřejných rozpočtů a naopak poklesu podílu podniků. S ohledem na poměrně nízkou absolutní úroveň ostatních zdrojů jsou výkyvy jejich relativních podílů velmi proměnlivé.

Podíly jednotlivých zdrojů na financování kultury

v %

Původ zdroje	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2015/10
Veřejné rozpočty	14,6	14,5	15,8	15,9	15,1	14,4	98,6
Domácnosti	17,2	19,3	19,5	20,2	19,8	20,6	119,8
Podniky	65,9	62,2	62,5	61,8	62,3	61,5	93,3
Neziskové instituce	1,2	3,2	1,1	1,1	1,6	2,6	216,7
Ostatní svět	1,1	0,8	1,1	1,0	1,2	0,9	81,8

Z veřejných rozpočtů bylo v roce 2016 věnováno na kulturu téměř 33,6 mld. Kč, tj. o 682 mil. Kč (o 2 %) méně než v roce předcházejícím. Tato částka představuje konsolidované provozní a investiční výdaje organizačních složek státu, územních samosprávných celků a státních mimorozpočtových fondů (fondu kultury a fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie) na bázi pokladního plnění.

Z celkové výše výdajů bylo více než 29,7 mld. Kč určeno na provozní účely a necelých 3,9 mld. Kč na investice. Zatímco veřejné výdaje na provoz o 5,3 % vzrostly, tak výdaje na investice o více než 30 % poklesly. Z pohledu úrovně veřejných zdrojů bylo nejvíce – jak provozních, tak i investičních prostředků – vydáno na kulturu z obecních a městských rozpočtů (téměř 72 %) a to zejména do oblasti kulturního dědictví, interpretačního umění a uměleckého vzdělávání.

Celková finanční částka věnovaná kultuře v roce 2016 představovala 1,97 % veřejných rozpočtů.

Nepřímou pomoc státu kultuře je nemožné kvantifikovat, mimo jiné i proto, že její část může přicházet i prostřednictvím výdajů domácností a podniků (snížení základu daně v případě daru kulturní instituci).

Výdaje domácností na kulturu se v roce 2016 v porovnání s předcházejícím rokem o 6,7 % zvýšily

a dosáhly 47,9 mld. Kč. Jejich váha v celkových finančních zdrojích kultury má dlouhodobě rostoucí tendenci.

Výdaje domácností směřovaly zejména do sféry médií a tisku (televize, rozhlas, kino, knihy a tisk atd.) a to ve výši 33,4 mld. Kč, což představuje z celkových výdajů domácností téměř 70 % podíl. Mnohem méně prostředků domácnosti vydaly v oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby (interpretační a výtvarné umění) a uměleckého vzdělávání (celkem 9,4 mld. Kč). Výdaje domácností na kulturu mají nejčastěji podobu vstupného, nákupu občerstvení a upomínkových předmětů, řemeslných výrobků, koncesionářských poplatků, jiných poplatků za služby, úhrad školného, zápisného a úhrad nákupů zboží kulturní povahy (knihy, časopisy, obrazy, starožitnosti atd.).

Pohyb finančních prostředků se v rámci kulturního účtu zachycuje v tzv. domácím (nikoli v národním) pojetí, tj. včetně nerezidentů v tuzemsku a bez rezidentů v zahraničí. Z toho je patrné, že výdaje domácností na kulturu kvantifikované v kulturním účtu jsou ovlivněny i rozsahem cestovního ruchu (výdaji uskutečněnými zahraničními návštěvníky).

Podíl výdajů domácností na kulturu na celkových spotřebních výdajích domácností dosáhl v roce 2016 zhruba 3,8 % (tj. o 0,1 proc. bodu více než v r. 2015).

V rámci ostatních zdrojů financování kultury (65 % podíl na celkových zdrojích) mají nejvýznamnější postavení finanční a nefinanční podniky (143,3 mld. Kč), dále nevládní neziskové instituce (necelých 6,1 mld. Kč). Jevovou formou těchto zdrojů bývají příjmy z kulturních institucí za služby, výrobky či zboží, popř. navýšení stavu úvěrů a půjček a vlastní vklady.

Zdrojem doplňkového charakteru byly prostředky ze zahraničí (2,0 mld. Kč), které byly v porovnání s předcházejícím rokem o 0,7 mld. Kč nižší (dotace, granty apod.). Co se týče jejich rozdělení do jednotlivých oblastí, směřovaly ostatní zdroje zejména do reklamy (67,7 mld. Kč), médií (24,8 mld. Kč) a tisku (20,7 mld. Kč). Na druhé straně mnohem méně do oborů živé umělecké tvorby, ve kterých tradičně převažuje účast zdrojů veřejných.

Z pohledu objemu použitých finančních zdrojů byla mezi oblastmi na prvním místě reklama (před audiovizuálními médii a tiskem) a mezi vybranými poskytovateli kulturních služeb televize (před muzei a galeriemi a divadly) – viz tab. č. 1 a č. 2 v příloze.

Celkový objem finančních zdrojů kultury vykazuje od roku 2014 rostoucí tendenci (průměrné roční tempo činí 2,0 %). Bezesporu to souvisí s postupným návratem ekonomického oživení počínajícího právě v uvedeném roce.

Nutno dodat, že rozdílná míra uplatnění zdrojů v jednotlivých kulturních oblastech je odrazem odlišné úrovně rozvoje tržních vztahů v kulturním sektoru. Zatímco se veřejné zdroje nejvíce angažují v oblasti kulturního dědictví, uměleckého vzdělávání, interpretačního umění a správy, tak domácnosti a zejména podniky v oblastech tisku, audiovizuace, reklamy a architektury.

2.2. Mikroekonomický pohled

2.2.1. Finanční hospodaření

Tabulky č. 3 a 4 uvedené v příloze umožňují hodnotit základní ekonomické ukazatele z výkazů zisku a ztrát kulturních institucí získané zejména z ročních zjišťování podnikového charakteru (výkazy P 5 – 01, NI a KULT). Je třeba dodat, že podniky jsou v rámci těchto šetření zařazovány do jednotlivých odvětví či oborů dle zásady převažující části tržeb, a tak jejich veškeré tržby nutně nepocházejí z aktivit kulturního

charakteru. Na druhé straně nejsou zahrnuty podniky, které mohou provozovat i kulturní činnosti, avšak převažující část jejich tržeb souvisí s aktivitami ne-kulturními. Cenou za úplnější pohled, který tak získáváme, je nižší přesnost (resp. „odvětvová“ jemnost či čistota) zjištěných dat.

Jak ukazují tab. č. 3, 4 a 10, hospodaření sektoru kultury skončilo v roce 2016 kladným hospodářským výsledkem ve výši 15,3 mld. Kč. Tato částka zhruba odpovídá ziskové marži (zisk po zdanění dělený tržbami) ve výši 6,8 % (tj. o 1,6 p. b. méně než v roce 2015, avšak o 3,4 p. b. více než v roce 2013). Také tento výsledek svědčí o tom, že ekonomické oživení patrné od roku 2014 neminulo ani kulturu.

V porovnání s rokem 2015 se však základní ukazatele finančního hospodaření vyvíjely méně příznivě. Růst celkových příjmů svým tempem zaostal za výdaji (3,1 % oproti 4,0%). Znatelněji se zvýšily tržby za vlastní výkony (o 4,8 %), avšak méně než výdaje spojené s mezispotřebou (o 7,0%).

V této souvislosti v porovnání s rokem 2015 poklesla i zisková marže (relace zisku po odpočtu daně z příjmu k tržbám za vlastní výkony) a to z 8,4 % na 6,8%.

Z pohledu jednotlivých kulturních oblastí přetrvával déle pozitivní trend hospodaření v kulturním dědictví a naopak negativní v tisku (viz tab. č. 3). Úroveň hospodaření jednotlivých oblastí kultury a poskytovatelů kulturních služeb je však tradičně značně rozdílná. Zatímco v interpretačním umění a částečně i v kulturním dědictví bylo dosaženo nemalé ztráty (divadla, hudební soubory, festivaly či archivy a knihovny), jiná odvětví byla naopak značně zisková (reklama, architektura, média, tisk). Podle stupně ekonomické soběstačnosti lze v rámci sektoru kultury odlišit dvě rozdílné sféry hospodaření. Do první patří oblasti tradičního umění orientované spíše na publikum a návštěvnost, pro které je nepostradatelná finanční podpora z veřejných zdrojů (kulturní dědictví, divadla, soubory, festivaly atd.) a do druhé – orientované na trh – lze zařadit sféru kreativních aktivit (reklama, architektura, design) a dále média a tisk.

To je zřejmé i na úrovni stupně soběstačnosti (relace tržeb za vlastní výkony k celkovým výdajům), který při průměrné výši 88,6 % dosahuje např. v tvorbě videoher 174,5 %, v designu 111,7 % a v architektuře 108,4 %. Na druhé straně v kulturním dědictví to je 51,2 % a v interpretačním umění jen 36,0 %.

2.2.2. Spotřeba živé práce

Kvantifikace rozsahu práce vstupující do kulturních aktivit je poměrně složitá. Pracovní zapojení má více forem a skutečností je, že relativně nejpřesněji je evidován rozsah práce zaměstnanců s pracovní smlouvou. Problematictější je postižení prací na základě dohod, prací dobrovolníků a také zapojení OSVČ či podnikatelů a jejich rodinných příslušníků.

Počínaje referenčním rokem 2015 je možné využít dvou rozdílných zdrojů dat. Spolu s klasickými statistickými šetřeními v kulturních institucích (KULT, SBS, NI a doplňková zjišťování) přichází nově v úvahu tzv. Výběrové šetření pracovních sil (dále také „VŠPS“), které má – za cenu nižší přesnosti – širší záběr. Umožňuje tak postihnout různorodé pracovní zapojení v kulturních aktivitách, i mimo ně.

Tabulka č. 7a obsahuje údaje o zaměstnanosti a mzdách v kultuře vycházející z klasických šetření podnikového charakteru řady KULT (MK). Podle jejich výsledků v kultuře v roce 2016 pracovalo více než 102 tis. pracovníků, z toho téměř 91 tis. zaměstnanců (přepočtený stav) a 11,5 tis. dobrovolníků bez nároku na odměnu. Nad tento počet lze zřejmě předpokládat dalších několik tisíc osob pracujících v resortu na základě dohod o pracovní činnosti či v postavení osoby samostatně výdělečně činné (jejich počet výše uvedená zjišťování nepostihují). Pokud bychom přepočtli výši vykázaných ostatních osobních výdajů a honorářů v kultuře pomocí průměrných mezd, dojdeme k počtu dalších cca 10 tis. pracovníků zapojených na základě dohod a autorských smluv. To je celkem více než 110 tis. osob pracujících v institucích s převažující kulturní činností (v přepočtu na plnou pracovní dobu).

Průměrná hrubá měsíční mzda v kultuře v roce 2016 dosáhla 26 279 Kč. V porovnání s předcházejícím rokem se zvýšila o 1,2 % (reálně jen o 0,5 %), avšak ve srovnání s průměrnou mzdou dosaženou v celé ekonomice (27 589 Kč) byla o 1 310 Kč (o 5,0 %) nižší. Zejména v případě kultury platí, že průměr (jako charakteristika celého souboru) má velmi nízkou vypovídací schopnost. Také do oblasti mezd se promítají podstatné rozdíly v úrovni hospodaření dvou odlišných sfér sektoru kultury – tradičních odvětví na straně jedné – a médií, tisku a kreativních oborů na straně druhé (viz tab. č. 10). Zatímco v sektoru klasických kulturních odvětví průměrná měsíční mzda mírně přesáhla 21 tis. Kč, tak v kulturních průmyslech (tisk, audiovideo) to bylo více než 29 tis. Kč a v kreativních průmyslech více než 30 tis. Kč.

Celkově platí, že bezmála 90 % zaměstnanců v sektoru kultury pracovalo v odvětvích s nižší než celostátní průměrnou mzdou (tab. č. 7 a). Navíc se pomyslné nůžky znázorněné úrovní mezd v kultuře a v ekonomice jako celku rozevíraly. V pětiletém období mezi roky 2011 a 2016 rostla nominální průměrná mzda v kultuře mnohem pomaleji než celostátní průměrná mzda (průměrně ročně o 1,25 % v porovnání s 2,45 %).

Také ve vztahu k dynamice produktivity práce propočtené z hrubé přidané hodnoty vytvořené v kultuře, průměrná mzda zaostávala. V porovnání se zvýšením produktivity práce od roku 2011 o 9,5 % vzrostla pouze o 6,4 % (prostor daný dynamikou produktivity práce tak vyčerpala zhruba jen ze dvou třetin).

Výběrové šetření pracovních sil prováděné ČSÚ rozšiřuje pohled na spotřebu živé práce vynaložené v kulturních aktivitách o instituce s převažující jinou než kulturní činností a dále o zapojení podnikatelů, popř. jejich rodinných příslušníků (viz tab. č. 7 b). Určité omezení spočívá ve skutečnosti, že neposkytuje údaje o finančních nákladech vynaložené práce a o počtu dobrovolných pracovníků.

Celkový rozsah pracovního zapojení v kulturních aktivitách (včetně institucí ne – kulturního zaměření) vzrostl v porovnání s rokem 2015 o necelých 15 tis. zaměstnaných osob a v roce 2016 představoval přibližně 225,4 tis. pracujících osob. Z tohoto počtu bylo 85,6 tis. podnikatelů. Ze zbývajících počtu 139,8 tis. osob bylo 117,5 tis. osob zaměstnáno na plný pracovní úvazek a 22,3 tis. osob na úvazek částečný či formou dohody o pracovní činnosti (popř. dohody o provedení práce) nebo pracovalo jako pomáhající rodinní příslušníci.

Výsledky uvedeného šetření umožňují kvantifikovat spotřebu živé práce v členění na instituce (právnícké či fyzické osoby) s kulturní a s ne-kulturní převažující činností. Z celkového počtu téměř 225,4 tis. pracujících osob jich v jiných než kulturních institucích pracovalo 44,7 tis., tj. necelých 20 %. Ze zbývajících počtu 180,7 tis. pracovníků kulturních institucí bylo aktivních 95,6 tis. (52,9%) v povoláních kulturního charakteru (např. jako zpěváci, herci či designéři) a 84,1 tis. (47,1 %) v povoláních ne-kulturního zaměření (administrativa, účetnictví, IT profese atd.).

Jak je zřejmé, kulturní činnosti (povolání) nejsou zvláště silně centralizovány do kulturního sektoru, resp. institucí, jejichž větší část příjmů je generována kulturními aktivitami. Z celkového počtu těch, jejichž náplň práce má kulturní obsah (140,3 tis. osob) jich patří do kulturního sektoru zhruba 68 %.

Přepočtený počet zaměstnanců kulturního sektoru představuje necelých 2,2 % z počtu zaměstnanců pracujících v celé ekonomice (měřeno mzdovými náklady by byla váha kulturního sektoru mírně nižší – 2,1 %).

Pokud bychom k institucím s převažující kulturní činností připočetli i zaměstnance kulturních profesí mimo kulturní sektor (z výsledků VŠPS), došli bychom k podílu 2,8 %. Konečně po započtení všech osob pracujících jak na plný pracovní úvazek či na základě dohod, tak i dobrovolníků a podnikatelů, by dosáhl podíl kulturních aktivit v ekonomice téměř 4,4 %.

2.2.3. Investice

V porovnání s rokem 2015 se objem investičních výdajů zvýšil o 5,1 % (o 0,7 mld. Kč) a dosáhl téměř 14,3 mld. Kč.

Rozdílné ekonomické podmínky a výsledky kulturních institucí nacházejí svůj odraz také v investiční aktivitě. Při průměrné intenzitě investic v přepočtu 156,8 tis. Kč na zaměstnance v celém kulturním sektoru, to bylo v oborech tradičního umění jen 104 tis. Kč, v kulturních průmyslech (tisk a média) až 192 tis. Kč a v kreativních průmyslech až 222 tis. Kč. (viz tab. č. 10). Intenzita investic se v porovnání s rokem 2015 zvýšila nejvíce v kreativních průmyslech (o 12,9 %), v menší míře také v oborech tradičního umění (o 8,4 %) a naopak poklesla v kulturních průmyslech (o 6,6%).

Co se týče zdrojového krytí investičních výdajů, veřejné finanční zdroje se na něm podílely zhruba z 27,3 % (v oblasti kulturního dědictví to bylo 56,6 %), zahraniční zdroje ze 1,2 % a vlastní popř. jiné ze zdroje z více než 70 %.

Ve struktuře investic z pohledu hmotného a nehmotného majetku kolísá dlouhodobě podíl vydaných finančních prostředků na nehmotný majetek mezi 20 a 30 % (v roce 2016 činil 22 %). V období mezi roky 2011 až 2016 byla dynamika pořízování nehmotného majetku – v porovnání s majetkem hmotným – mírně vyšší (127,1% oproti 124,4%). Nejvyššího podílu výdajů na pořízení nehmotného majetku bylo dosaženo v oblasti médií (59%) a (při značně nižším rozsahu investic) ve správě a podpoře kultury (67 %).

2.2.4. Zahraniční obchod

Pohled na hospodaření sektoru lze částečně doplnit daty o vývozu a dovozu kulturního zboží a služeb (viz tab. č. 9). V zahraničním obchodu se zbožím a službami kulturního charakteru bylo dosaženo – podobně jako v předcházejících letech – kladného salda (3,6 mld. Kč). V porovnání s rokem 2015 se kladný přebytek obchodní výměny zvýšil o 76 % (1,6 mld. Kč), zejména pak v důsledku zlepšení výsledků v oblasti audiovizuálních a interaktivních médií a periodického a neperiodického tisku. V těchto dvou oblastech došlo jak k navýšení kladného salda, tak i celkového objemu vývozu a dovozu a to z velké části v souvislosti s aktivitami provozovatelů internetových obchodů na našem území.

K věrohodnosti výše uvedených výsledků je však třeba dodat, že uvedené údaje neodrážejí celý rozsah obchodní výměny v oblasti kultury (šetření v oblasti služeb jsou výběrová). Údaje o zahraničním obchodu se zbožím vycházejí z přeshraničního pojetí zahraničního obchodu. Jsou sice mezinárodně srovnatelné a mohou sloužit jako indikátor vývoje obchodu, ale nezohledňují faktickou změnu vlastnictví.

Případné porovnání s léty předcházejícími roku 2014 je ztíženo navíc tím, že metodika propočtu ukazatelů zahraničního obchodu byla v roce 2014 aktualizována v návaznosti na záměry Eurostatu v této oblasti a dále podle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury.

2.2.5. Naturální ukazatele

Skutečností je, že se v sektoru kultury můžeme setkat s potížemi spojenými s odpovídajícím oceněním – zejména originálních – kulturních statků či služeb. Netýká se to jen samotného stanovení ceny, ale i jejího vývoje v čase. Také hospodaření některých kulturních institucí se primárně neřídí finančními kritérii a neprobíhá zcela na komerční bázi. Lze proto usuzovat, že působení ekonomických vztahů v kultuře je modifikované, ne-li částečně limitované.

Z omezených možností finančního postižení kulturního dění vyplývá, že bychom měli pohled na kulturu doplnit o vyhodnocení vývoje základních naturálních ukazatelů. Ty jsou v zásadě dvojího druhu. Jako

kapacitní ukazatele (počet sedadel v divadlech, počet sbírkových předmětů v muzeích či rozsah knihovního fondu v knihovnách) odrážejí stranu nabídky a jako ukazatele participace (počet diváků, čtenářů či návštěvníků) vyjadřují objem poptávky.

Nejhrubším ukazatelem nabídkové strany kulturního vyžití je počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb (památek, muzeí, knihoven, divadel, držitelů licencí rozhlasového a televizního vysílání atd.). V roce 2016 byla v rámci šetření KULT zjišťována data od 9 115 poskytovatelů (tj. o 0,5 % více než v roce 2015). Mírný pokles jejich počtu nastal pouze v rozhlasovém a televizním vysílání, naopak vzestup v případě divadel a kulturních domů (viz tab. č. 12).

Důvody změny počtu poskytovatelů kulturních služeb však mohou být různé, od reorganizace, integrace a jiných organizačních změn až po ekonomicky opodstatněný vznik či zánik nových subjektů. V neposlední řadě mohou spočívat také v nedokonalostech registru poskytovatelů obesílaných statistickými dotazníky a v jejich postupném odstraňování.

Vhodnější pro charakteristiku změn v oblasti kulturních služeb jsou ukazatele na straně poptávky, zejména pak počet návštěvníků, resp. návštěv (na 10 tis. obyvatel) základních poskytovatelů kulturních služeb. Jak je z tab. č. 13 zřejmé, oproti předcházejícímu roku se v roce 2016 zvýšila návštěvnost o 8,6 % (týkalo se to zejména koncertních sálů, kin a muzeí a galerií). Naopak – jako i v předcházejícím roce – dále klesala návštěvnost knihoven (v těch však roste počet virtuálních návštěv) a snížil se počet vysílacích hodin na jednoho držitele licence rozhlasového vysílání.

Celková úroveň návštěvnosti (85 962 návštěv) by jinými slovy mohla znamenat, že každý obyvatel ČR v tomto roce navštívil průměrně (bezmála) devětkrát nějakou kulturní akci či zařízení. Není však tomu zcela tak, protože návštěvnost kulturních akcí ovlivňuje také cestovní ruch, množství a složení zahraničních hostů (turistů).

2.3. Makroekonomický pohled

Charakteristiku úrovně hospodaření kultury, jako celku i jejích jednotlivých částí, zcela přirozeně provází otázka místa a váhy tohoto sektoru v ekonomice. Při hledání odpovědi je třeba využít údajů a metod národního účetnictví.

S ohledem na disponibilní data o sektoru kultury se jeví jako nejvhodnější pro vyčíslení makroekonomických ukazatelů výrobní (odvětvová) metoda výpočtu hrubého domácího produktu (HDP). Podle ní se tento ukazatel rovná součtu hrubé přidané hodnoty zjištěné odpočtem mezispotřeby od hodnoty produkce (HPH) a čistých daní, tj. daní z daného odvětví snížených o dotace poskytnuté tomuto odvětví.

Vstupní data do propočtu by měla vycházet z údajů národního účetnictví, zejména pak z tabulek dodávek a užití. Tyto údaje představují svým způsobem optimální informační soustavu co do své komplexnosti, konzistence a mezinárodní srovnatelnosti. Uvedené přednosti jsou však vykoupeny vysokou pracností a z pohledu uživatelů dat dlouhou dobou čekání na (postupně upřesňované) výsledky.

Nutno dodat, že na základě těchto údajů lze makroekonomické ukazatele sektoru kultury spíše odhadovat než přesně kalkulovat. Je tomu tak zejména pro – z našeho pohledu – nevhodné členění dat v tabulkách dodávek a užití pouze do úrovně oddílů (na 2 místa CZ - NACE), zatímco jsou kulturní aktivity často až na úrovni tříd (4 místa CZ - NACE). Jedním příkladem za všechny mohou být architektonické činnosti v tabulkách dodávek a užití, které zahrnují celý oddíl 71 CZ - NACE. Za součást kulturního sektoru je však považována pouze třída 71.11. Data odpovídající kulturním aktivitám je nutno získávat složitým postupem s využitím znalosti různých vztahů – např. v úrovni produktivity práce mezi třídami či podílu spotřeby materiálu, energie a služeb na výnosech atd. - mezi údaji zjištěnými v rámci statistických šetření (podniková

šetření, KULT, NI).

Z předběžných údajů obsažených v tabulkách dodávek a užití byla propočtena váha kulturního sektoru na celkové produkci ČR v roce 2015 v rozsahu 2,01 % (213 mld. Kč) a na hrubé přidané hodnotě v úrovni 2,13 % (87,4 mld. Kč).

Pomocí upřesněných údajů lze tato data poopravit. Podíl kulturního sektoru na celkové produkci lze odhadovat na 2,01 % (213,9 mld. Kč), jeho podíl na HPH ve výši 2,16 % (89,5 mld. Kč) a na HDP v úrovni 1,36 % (62,7 mld. Kč). Poměrně nižší objem HDP v porovnání s HPH je dán relativně nízkou úrovní daní vztahujících se ke kulturnímu sektoru a naopak vysokou částkou přijatých provozních dotací.

Z předběžných dat lze za rok 2016 předpokládat (odhadovat), že objem produkce v kulturním sektoru dosáhl 223,6 mld. Kč (2,07 % na celostátní produkci) a úroveň HPH 91,4 mld. Kč (tj. 2,13 % z celkové HPH vytvořené v ekonomice). Objem HDP vytvořeného v kultuře lze odhadovat v úrovni 62,9 mld. Kč (1,32 % z celkového HDP) a byl tak vyšší o 0,2 mld. Kč než v roce 2015.

Výchozí předběžné údaje budou dále zpřesňovány a výše uvedený odhad se zřejmě mírně pozmění. Zatím však předběžná data nasvědčují tomu, že nárůst produkce mezi lety 2015 a 2016 (o 4,6 %) byl doprovázen ještě výraznějším zvýšením mezispotřeby (o více než 6,3%) a jen mírným růstem HPH (o necelá 2,1%) a HDP (o 0,3%).

3. Závěr

V minulém roce byl analyzován vývoj výsledků satelitního účtu kultury za období let 2010 – 2015. Mezi nejvýznamnější závěry této analýzy patří poznatek o mírnějším a opožděnějším průběhu ekonomické krize v období po roce 2008 v oblasti kultury s tím, že reálný vzestup na úrovni makro i mikroekonomiky nastal až v roce 2014. Lze říci, že ekonomické výsledky kultury v roce 2016 vzestupný trend vývoje potvrzují. V porovnání s rokem 2015 se významněji zvýšily např. finanční zdroje vstupující do kultury, podobně tak i příjmy za vlastní výkony, stupeň soběstačnosti, investiční výdaje a v neposlední řadě také hrubá přidaná hodnota. Příznivě se meziročně vyvíjely i ukazatele zaměstnanosti a průměrných mezd.

Dalším poznatkem výše uvedené analýzy bylo zjištění, že oblasti tradiční kultury zaměřené spíše na publikum (kulturní dědictví, scénické a výtvarné umění) překonaly ekonomickou krizi snadněji než oblasti zaměřené především na trh (kulturní a kreativní průmysly). Také tomuto závěru uvedené dlouhodobé analýzy dal vývoj v roce 2016 za pravdu. Zatímco v letech 2011 – 2013 dosahovala průměrná dynamika růstu hrubé přidané hodnoty v tradiční kultuře 7,4 %, tak v tržně orientovaných odvětvích to bylo jen 1,4 %, v období 2011 – 2016 se tato tempa růstu sblížila na 6,0 % a 2,8 % a v samotném roce 2016 se (v porovnání s rokem 2015) relace vývoje uvedeného ukazatele zcela obrátila ve prospěch tržně orientovaných odvětví (na úroveň 2,9 % oproti 0,4 %).

Základní otázkou, na kterou by měl dát účet kultury odpověď, je původ, rozsah a užití finančních zdrojů v sektoru kultury. Z administrativních dat bylo zjištěno, že veřejný sektor se v roce 2016 podílel na příjmech kulturních institucí částkou 33,6 mld. Kč (tj. 14,4 %) s tím, že tyto prostředky plynuly zejména do oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby a do uměleckého vzdělávání. Podle šetření v domácnostech vzrostly výdaje směřující z rodinných rozpočtů do kultury, zejména do oblasti médií a živé tvorby a dosáhly 47,9 mld. Kč (tj. 20,6 % celkových zdrojů). Oproti poklesu veřejných zdrojů a zdrojů ze zahraničí se zvýšily také zdroje vytvořené v podnicích (143,3 mld. Kč, tj. 61,5 % z celkových zdrojů) a v neziskových institucích (6,1 mld. Kč tj. 2,6 % z celkových). Zdroje pocházející ze zahraničí (2,0 mld. Kč) v porovnání s rokem 2015 poklesly. Celkové finanční zdroje uplatněné v kulturních institucích však celkově o 2,8 % (o 6,3 mld. Kč) meziročně vzrostly.

Výsledky roku 2016 dále potvrzují, že se jednotlivé kulturní oblasti významně liší stupněm uplatnění tržních principů a v této souvislosti také úrovní hospodaření, s tím související výší průměrných mezd, investiční aktivitou atd. Případné prohlubování této diference bude zřejmě záviset na technickém rozvoji na straně jedné a rozsahem podpory neziskových aktivit (kulturní dědictví a část živé tvorby) z veřejných zdrojů na straně druhé.

Ekonomické výsledky je vhodné – s ohledem na omezené možnosti finančních ukazatelů pro vyjádření rozsahu a kvality výkonu některých činností (např. péče o kulturní dědictví, vzdělávací činnost kulturních institucí, působení kultury a jejích hodnot na jedince i společnost) – doplnit ukazateli naturálními. Jako nejvhodnější mezi nimi se pro svou komplexnost jeví ukazatel počtu návštěvníků. Nutno dodat, že celková návštěvnost kulturních institucí v porovnání s rokem 2015 výrazně vzrostla (o 8,6 %, viz tab. č. 13). Zvýšení návštěvnosti se týkalo většiny významných poskytovatelů služeb tradiční kultury (s výjimkou knihoven).

Hospodářské výsledky roku 2016 jsou v porovnání s předcházejícím rokem poznamenány nižší tvorbou zisku (pokles z 16,6 mld. Kč na 15,3 mld. Kč (téměř o 8 %) a snížením ziskové marže (z 8,4 % na 6,8 %, tj. o 1,6 proc. bodu – viz tab. č. 3 a 10). Meziroční tempo celkových výdajů bylo vyšší než tempo příjmů (4 % oproti 3,1 %). Při téměř nezměněné úrovni osobních nákladů se zvýšila mezispotřeba výrazněji (o 7%) než vlastní výkony (o 4,8 %). Z odvětvového pohledu byly celkové hospodářské výsledky ovlivněny zejména meziročním snížením efektivnosti v kulturních průmyslech (tisk, audiovizuální a interaktivní média).

V makroukazatelích se porovnání se zpřesněnými údaji za rok 2015 také nejeví jednoznačně příznivě. Při dynamickém růstu produkce (o 4,6 %) se rychleji zvýšila mezipotřeba (o 6,3 %) a hrubá přidaná hodnota tak vzrostla jen o necelé 2,1 %. Ještě nižší byl meziroční přírůstek HDP (viz tab. č. 11).

Jak se ukazuje, váha či podíl sektoru kultury na ekonomice jako celku v několika významných ukazatelích osciluje (v poměrně širokém rozmezí) od 1,4 do 4,4 %.

Veřejné zdroje věnované kultuře představují 1,97 % celkových konsolidovaných výdajů veřejných rozpočtů a podíl výdajů domácností na kulturu k celkovým výdajům domácností dosahuje 3,8 %. Rozsah vynaložené živé práce v kultuře lze uvažovat v rozmezí od 2,2 % (měřeno mzdovými náklady) až po 4,4 % (měřeno počtem všech osob pracujících v kulturních institucích a činnostech). Konečně předběžně odhadovaný podíl hrubé přidané hodnoty a produkce v kultuře mírně přesahuje dvouprocentní úroveň (2,13 % a 2,07 %), zatímco podíl odhadované úrovně hrubého domácího produktu kultury svou výší tuto úroveň nedosahuje (1,32 % celostátního ukazatele). Jak je zřejmé z porovnání podílu kultury na ukazatelích vstupů (rozsahu živé práce) a výstupů (HPH a HDP), tento sektor v úrovni produktivity za ostatními odvětvími zaostává.

Pokud bychom však přidali na pomyslnou misku vah neměřitelnou část výkonů a společenského dosahu sektoru kultury, byl by jeho podíl jistě mnohem vyšší. To, co nelze finančně vyjádřit je však mimo naše možnosti. Je třeba se zabývat tím, co dokážeme ovlivnit a provádět žádoucí změny – zejména v oblasti statistických zjišťování – která nám umožní postupně zvyšovat rozsah kulturních aktivit zahrnutých do satelitního kulturního účtu a naopak snižovat stupeň jeho nepřesnosti.

4. Použité zdroje a literatura

ESSnet on Culture statistics 2009 – 2011, Task Force 1: Framework and definitions (Final Report 2011).

Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). Praha : ČSÚ, 2008.

National report on public expenditure. Eries, 2004.

Statistická zjišťování ČSÚ a NIPOS a administrativní zdroje dat MF, MV, ČSSZ a Unie filmových distributorů a různá doplňková zjišťování provedená NIPOS.

Systém účtů kultury. Praha : NIPOS, 2011, 2014 a 2017.

Tabulky dodávek a užití ČSÚ za rok 2015 a 2016.

The Economy of Culture. Studie KEA European Affairs pro Evropskou komisi, (2006).

Vyhodnocení časové řady výsledků satelitního účtu kultury ČR za období let 2010 – 2015. Praha : NIPOS, 2017.

Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009 – 2015. Praha: NIPOS, 2011 – 2017.

5. Tabulková příloha

Tabulka 1 Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2016	20
Tabulka 2 Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2016	21
Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2016	22
Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2016	23
Tabulka 5 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2016 (odhad)	24
Tabulka 6 Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2016 (sl. 3 – 5 odhad)	25
Tabulka 7a Zaměstnanost a mzdy v kultuře v roce 2016	26
Tabulka 7b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2016 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)	27
Tabulka 8 Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2016	28
Tabulka 9 Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2016	29
Tabulka 10 Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2016	30
Tabulka 11 Časové řady vybraných ukazatelů sektoru kultury za léta 2011 – 2016	31
Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2016	32
Tabulka 13 Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v naturálních ukazatelích v roce 2016	33

Tabulka 1 Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2016

v tis. Kč

OBLAST	Veřejný sektor			Soukromý sektor				Ostatní svět			ZDROJE CELKEM
	Ústřední vládní instituce	Místní vládní instituce	Veřejný sektor celkem	Přímé výdaje domácností	Nefinanční a finanční podniky ¹⁾	Nevládní neziskové instituce ¹⁾	Soukromý sektor celkem	Evropské strukturální fondy	Jiné mezinárodní instituce	Ostatní svět celkem	
Kulturní dědictví	4 567 730	7 073 977	11 641 707	3 070 951	4 482 487	284 467	7 837 905	132 983	11 770	144 753	19 624 365
Interpretační umění	1 402 683	3 440 762	4 843 445	2 770 194	3 638 148	127 652	6 535 994	77 016	165 275	242 291	11 621 730
Výtvarné umění	37 118	34 498	71 616	2 473 767	5 889 207	10 086	8 373 060	8 193	9 669	17 862	8 462 538
Periodický a neperiodický tisk	34 581	21 024	55 605	12 273 127	20 740 613	.	33 013 740	28	79	107	33 069 452
Audiovizuální a interaktivní média	1 267 752	783 260	2 051 012	21 132 195	17 972 338	5 249 803	44 354 336	-	1 600 100	1 600 100	48 005 448
Architektura	.	.	26132	126 883	22 410 383	262	22 537 528	456	-	456	22 564 116
Reklama	.	.	11968	103 144	67 656 236	.	67 759 380	-	-	-	67 771 348
Umělecké vzdělávání	15 429	7 399 369	7 414 798	1 113 525	.	.	1 113 525	-	-	-	8 528 323
Správa a podpora kulturní činnosti	1 705 973	17 077	1 723 050	94 102	536 550	381 622	1 012 274	-	222	222	2 735 546
Neznámá oblast	347 369	5 451 860	5 761 129	4 746 001	.	.	4 746 001	.	.	.	10 507 130
CELKEM	9 378 635	24 221 827	33 600 462	47 903 889	143 325 962	6 053 892	197 283 743	218 676	1 787 115	2 005 791	232 889 996

1) Celkové příjmy jsou sníženy o příjmy z veřejného sektoru, domácností, mezinárodního prostředí, zaplacené daně a zvýšeny (sníženy) o změnu stavu úvěrů apod.

Tabulka 2 Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2016

v tis. Kč

OBLAST	Historické památky	Muzeum a galerie	Archivy	Knihovny	Divadla	Hudební soubory	Kulturní domy	Výstavní sály	Rozhlas	Televize	Školy umělec. vzděl.	Organ. ochrany autor. práv	Ostatní poskytovatelé	CELKEM
Kulturní dědictví	2 775 604	6 473 481	1 973 336	3 460 740	x	x	x	x	x	x	x	x	4 941 204	19 624 365
Interpretační umění	x	x	x	x	6 139 204	1 248 631	3 510 569	x	x	x	x	x	723 326	11 621 730
Výtvarné umění	x	x	x	x	x	x	x	1 052 581	x	x	x	x	7 409 957	8 462 538
Výrobci a distributoři audiovizuálních děl	x	x	x	x	x	x	x	x	4 477 926	19 573 658	x	x	23 953 864	48 005 448
Umělecké vzdělávání	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	794 533	x	7 733 790	8 528 323
Správa a podpora kulturní činnosti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	347 401	2 388 145	2 735 546
Neznámá oblast	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	133 912 046	133 912 046
CELKEM	2 775 604	6 473 481	1 973 336	3 460 740	6 139 204	1 248 631	3 510 569	1 052 581	4 477 926	19 573 658	794 533	347 401	181 062 332	232 889 996

Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2016

v tis. Kč

OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	z toho	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
		tržby za vlastní výkony		spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Kulturní dědictví	19 676 545	9 934 374	19 412 352	6 070 383	6 858 004	6 483 965	264 193
Interpretační umění	12 040 357	4 328 530	12 038 841	4 991 685	5 361 645	1 685 511	1 516
Výtvarné umění	9 056 153	8 320 753	7 684 150	4 717 667	1 271 994	1 694 489	1 372 003
Periodický a neperiodický tisk	41 214 449	39 846 438	38 199 516	19 184 067	8 935 307	10 080 142	3 014 933
Audiovizuální a interaktivní média	45 979 542	31 085 151	43 111 435	29 147 099	6 134 201	7 830 135	2 868 107
Architektura	22 875 006	21 679 510	19 998 550	14 027 647	3 394 792	2 576 111	2 876 456
Reklama	71 042 307	69 182 186	66 288 259	45 393 241	6 819 891	14 075 127	4 754 048
Umělecké vzdělávání	813 174	517 350	692 289	301 628	303 741	86 920	120 885
Správa a podpora kulturní činnosti	2 435 277	1 079 070	2 410 096	1 030 185	1 266 824	113 087	25 181
CELKEM	225 132 810	185 973 362	209 835 488	124 863 602	40 346 399	44 625 487	15 297 322

Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2016

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Příjmy (výnosy) celkem	z toho	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
		tržby za vlastní výkony		spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Historické památky	2 691 683	1 729 620	2 521 917	889 023	922 857	710 037	169 766
Muzea a galerie	5 639 825	1 258 939	5 543 383	1 954 093	2 552 678	1 036 612	96 442
Archivy	1 610 764	366 436	1 938 038	756 199	943 616	238 223	-327 274
Knihovny	3 264 420	246 706	3 345 693	1 049 453	1 992 158	304 082	-81 273
Divadla	5 612 396	2 071 386	5 642 328	1 862 105	2 762 048	1 018 175	-29 932
Hudební soubory	1 183 869	368 812	1 216 211	423 163	710 667	82 381	-32 342
Festivaly	1 207 250	497 689	1 255 669	735 164	438 984	81 521	-48 419
Kulturní domy	3 405 342	1 105 203	3 301 399	1 649 129	1 214 213	438 057	103 943
Výstavní sály	1 007 907	550 794	957 785	581 898	338 519	37 368	50 122
Rozhlas	4 355 584	2 751 211	3 175 685	1 563 090	997 334	615 261	1 179 899
Televize	19 955 621	13 519 984	20 231 409	11 699 652	2 911 854	5 619 903	-275 788
Ostatní poskytovatelé	175 198 149	161 506 582	160 705 971	101 700 633	24 561 471	34 443 867	14 492 178
CELKEM	225 132 810	185 973 362	209 835 488	124 863 602	40 346 399	44 625 487	15 297 322

Tabulka 5 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2016 (odhad)

v tis. Kč

OBLAST	Produkce v základních cenách	Mezispotřeba v kupních cenách	Hrubá přidaná hodnota	Podíl jednotlivých oblastí na celkové hrubé přidané hodnotě (v %)
Kulturní dědictví	15 543 149	6 121 537	9 421 612	10,3
Interpretační umění	14 283 517	6 617 385	7 666 131	8,4
Výtvarné umění	9 388 330	5 930 572	3 457 758	3,8
Periodický a neperiodický tisk	33 446 931	19 662 766	13 784 165	15,1
Audiovizuální a interaktivní média	55 818 433	31 046 392	24 772 041	27,1
Architektura	22 194 241	15 079 526	7 114 715	7,8
Reklama	61 133 738	44 834 516	16 299 222	17,8
Umělecké vzdělávání	7 986 920	1 713 728	6 273 192	6,9
Správa a podpora kulturní činnosti	3 850 362	1 256 063	2 594 299	2,8
CELKEM	223 645 620	132 262 486	91 383 134	100

Tabulka 6 Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2016 (sl. 3 – 5 odhad)

v tis. Kč

SEKTOR	OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	Výdaje (náklady) celkem	Hodnota produkce (v mil. Kč) ¹⁾	Mezi-spotřeba (v mil. Kč) ¹⁾	Hrubá přidaná hodnota (v mil. Kč) ¹⁾	Počet zaměstn. (přepoč.) v osobách	Výdaje na investice	Export zboží a služeb ²⁾	Import zboží a služeb	Počet právnických a fyzických osob	NACE
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KULTURNÍ SEKTOR	Kulturní dědictví	19 676 545	19 412 352	15 543	6 122	9 422	18 427	2 771 265	105 422	298 559	13 394	91.01, 02, 03, 47.78, 79 ³⁾
	Scénická umění	12 040 357	12 038 841	14 284	6 617	7 666	15 357	800 475	1 208 994	1 431 880	7 301	90.01, 02, 04
	Výtvarná umění ⁴⁾	5 321 933	4 414 874	5 738	3 402	2 336	1 939	300 861	477 525	1 212 590	9 370	74.20, 90.03
	Kulturní a umělecké vzdělávání	813 174	692 289	7 987	1 714	6 273	685	31 495	.	.	1 038	85.52
	Umělecká řemesla	629 640	617 886	584	276	308	1 100	5 294	1 230 341	2 305 868	1 100	odd. 14, 15, 16, 23, 25, 31, 32, 43 (část)
	Sektor celkem	38 481 649	37 176 242	44 135	18 131	26 005	37 508	3 909 390	3 022 302	5 248 897	32 203	-
KULTURNÍ PRŮMYSLY	Film a video	18 190 649	17 211 105	22 735	13 720	9 015	1 511	1 008 521	8 109 756	5 288 702	1 637	59.11, 12, 13, 14, 77.22, 47.63 (část)
	Hudba	2 033 517	1 682 553	2 374	1 073	1 301	254	110 692	4 323 757	3 195 583	2 749	59.20, 47.63 (část) ³⁾
	Rozhlas	4 355 584	3 175 685	5 254	1 874	3 380	1 960	164 271	.	9 305	53	60.10
	Televize	19 955 621	20 231 409	24 072	14 031	10 041	5 569	2 596 933	.	620 507	126	60.20
	Knihy a tisk	41 214 449	38 199 516	33 447	19 663	13 784	20 566	1 747 348	12 559 419	11 545 938	39 488	58.11, 13, 14, 63.91, 74.30, 47.61, 62 ³⁾
	Videohry	1 444 171	810 683	1 383	348	1 035	384	168 824	.	.	38	58.21
	Sektor celkem	87 193 991	81 310 951	89 265	50 709	38 556	30 244	5 796 589	25 074 146	20 660 034	44 091	-
KREATIVNÍ PRŮMYSLY	Architektura	22 875 006	19 998 550	22 194	15 080	7 115	6 874	1 911 775	388 070	48 601	11 443	71.11
	Reklama	71 042 307	66 288 259	61 164	44 835	16 299	12 853	2 500 090	10 966 681	9 565 813	14 597	73.11
	Design	3 104 580	2 651 390	3 066	2 253	814	740	135 749	370 086	670 342	2 966	74.10
	Sektor celkem	97 021 893	88 938 199	86 394	62 167	24 228	20 467	4 547 614	11 724 837	10 284 756	29 006	-
Správa a podpora kulturní činnosti		2 435 277	2 410 096	3 850	1 256	2 594	2 727	12 471	.	.	196	84.11, 12 (část), 94.99.2
KULTURA CELKEM		225 132 810	209 835 488	223 646	132 262	91 383	90 946	14 266 064	39 821 285	36 193 687	105 496	-

1) odhad na základě vlastních propočtů z údajů národního účetnictví

2) za rozhlasové a televizní vysílání jsou k dispozici pouze individuální data, která nelze zveřejnit

3) údaje za maloobchod se vztahují jen ke sloupcům 1 až 6

4) bez designu a uměleckých řemesel

Tabulka 7a Zaměstnanost a mzdy v kultuře v roce 2016

POSKYTOVATEL	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující kulturní činností	Povolání „ne-kulturního“ charakteru prováděné v organizaci s převažující kulturní činností	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující jinou než kulturní činností	Dobrovolníci	Neznámý charakter povolání	CELKEM		
						Počet zaměstnanců celkem	Mzdy v tis. Kč	Průměrná mzda v Kč
Historická památka	332	.	.	932	1 855	2 187	618 380	23 563
Muzeum a galerie	3 071	.	.	1 339	3 485	6 556	1 765 669	22 443
Archiv	2 567	2 567	790 311	25 656
Knihovna	3 784	.	.	2 395	1 628	5 412	1 380 444	21 256
Divadlo	5 222	.	.	4 370	2 274	7 496	1 994 214	22 170
Kulturní dům	1 878	.	.	2 468	1 659	3 537	796 431	18 764
Nakladatelství/vydavatelství	6 719	.	.	.	8 888	15 607	5 106 485	27 266
Film a video	1 511	1 511	524 888	28 948
Rozhlas	1 007	.	.	.	953	1 960	919 693	39 103
Televize	3 709	.	.	.	1 860	5 569	2 560 634	38 317
Organizace ochrany autorských práv a podpora kultury	340	340	149 050	36 532
Ostatní poskytovatelé	38 204	38 204	12 073 077	26 335
CELKEM	25 722	.	.	11 504	65 224	90 946	28 679 276	26 279

Tabulka 7b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2016 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)

OBLAST	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převážující kulturní činností	Povolání „ne-kulturního“ charakteru prováděné v organizaci s převážující kulturní činností	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převážující jinou než kulturní činností ¹⁾	Počet pracujících osob celkem ²⁾	z toho		
					na prac. smlouvu či dohodu	zaměstnanců na plný úvazek	podnikatelů
Kulturní dědictví	10 867	13 259	.	24 126	20 868	15 508	2 988
Interpretační umění	12 994	7 488	.	20 482	14 764	12 713	5 451
Výtvarné umění	17 734	2 859	.	20 593	4 094	3 957	16 376
Periodický a neperiodický tisk	19 914	12 477	.	32 391	16 693	13 682	15 157
Audiovizuální a interaktivní média	12 924	5 680	.	18 604	12 305	11 128	6 223
Architektura	6 663	16 896	.	23 559	8 131	7 809	15 428
Reklama	6 459	23 769	.	30 228	19 628	15 817	10 224
Umělecké vzdělávání	8 029	2 694	.	10 723	8 814	6 918	1 909
Správa a podpora kult. činnosti ³⁾
Nezařazeno do žádné oblasti	.	.	44 730	44 730	32 639	29 982	11 885
CELKEM	95 584	85 122	44 730	225 436	137 936	117 514	85 641

1) Část vybraných povolání se prolíná různými kulturními oblastmi a není proto možné s jistotou určit, do které oblasti spadají (např. herci mohou spadat jak do oblasti interpretačního umění v rámci svých divadelních aktivit, tak do oblasti audiovizuálních a interaktivních médií v rámci aktivit spojených s filmem či do oblastí reklamy). Proto nejsou kulturní povolání mimo kulturní organizace zařazena do konkrétní oblasti a jsou analyzována pouze jako celek.

2) Počet pracujících osob zahrnuje zaměstnance (na základě pracovní smlouvy či dohody), podnikatele (se zaměstnanci či bez zaměstnanců) a pomáhající rodinné příslušníky. Pomáhající rodinní příslušníci nejsou zahrnuti v podrobnějším členění.

3) Údaje o zaměstnanosti v rámci správních činností spojených s kulturou a činností organizací na podporu kultury nelze v čtyřmístném členění NACE z Výběrového šetření pracovních sil získat.

Tabulka 8 Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2016

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Investice v kulturním sektoru	Zdroje investic				Z celkových investic	
		státní	ze zahraničí	z toho	vlastní a jiné	hmotný majetek	nehmotný majetek
				EU			
Historická památka	500 687	102 617	9 237	9 237	388 833	484 399	16 288
Muzeum a galerie	1 009 582	773 146	75 144	75 144	161 292	985 818	23 764
Archiv	741 257	362 602	.	.	378 655	736 842	4 415
Knihovna	286 972	199 401	586	527	86 985	192 923	94 049
Divadlo	603 289	497 103	446	446	105 740	600 597	2 692
Koncertní sál (hudební tělesa, folklórní soubory a festivaly)	29 296	29 296	.	-	-	28 127	1 169
Kulturní dům	152 918	34 578	44 574	44 512	73766	146 735	6 183
Výstavní sál	59 176	18 815	2 823	454	37538	56 902	2 274
Rozhlas	164 271	90000	37770	-	36 501	137 109	27 162
Televize	2 596 933	11737	-	-	2 585 196	876 203	1 720 730
Ostatní poskytovatelé	8 121 683	1 770 981	492	483	6 350 210	6 877 155	1 244 528
CELKEM	14 266 064	3 890 276	171 072	130 803	10 204 716	11 122 810	3 143 254

Tabulka 9 Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2016

v tis. Kč

OBLAST	EU		USA		Ostatní svět		CELKEM		
	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Saldo
Kulturní dědictví	61 567	202 219	25 420	61 226	18 455	35 114	105 442	298 559	-193 117
Interpretační umění	762 552	716 384	55 765	196 277	390 677	519 219	1 208 994	1 431 880	-222 886
Výtvarné umění	1 470 803	2 908 420	88 810	194 397	518 339	1 085 983	2 077 952	4 188 800	-2 110 848
Periodický a neperiodický tisk	11 626 547	7 932 916	258 016	192 377	674 856	3 420 645	12 559 419	11 545 938	1 013 481
Audiovizuální a interaktivní média	7 210 920	7 401 283	1 575 725	1 070 763	3 728 763	642 050	12 514 727	9 114 096	3 400 631
Architektura	276 893	41 706	2524	3 784	108 653	3 111	388 070	48 601	339 469
Reklama	9 809 644	7 397 170	254 930	253 209	902 107	1 915 434	10 966 681	9 565 813	1 400 868
Umělecké vzdělávání
Správa a podpora kulturní činnosti
CELKEM	31 218 926	26 600 098	2 261 190	1 972 033	6 341 169	7 621 556	39 821 285	36 193 687	3 627 598

Tabulka 10 Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2016

OBLAST	Veřejné zdroje		Úroveň hospodaření		Hrubá přidaná hodnota		Zaměstnanci		Mzdy		Investice		
	v tis. Kč	podíl na sektoru (%)	stupeň soběstačnosti (%)	zisková marže (%)	v mil. Kč	podíl na sektoru (%)	počet	podíl na sektoru (%)	průměrná měsíční mzda v Kč	Index k průměrné mzdě sektoru	v tis. Kč	Podíl krytý dotacemi a granty (%)	
Kulturní dědictví	11 641 707	34,6	51,2	1,5	9 422	10,3	18 427	20,3	22 066	84	2 771 265	55	
Interpretační umění	4 843 445	14,4	36	2,4	7 666	8,4	15 357	16,9	20 535	78,1	800 475	78	
Výtvarné umění	71 616	0,2	108,3	15,1	3 458	3,8	3 779	4,2	19 924	75,8	441 904	4,9	
Periodický a neperiodický tisk	55 605	0,2	104,3	7	13 784	15,1	20 566	22,6	26 073	99,2	1 747 348	1,9	
Audiovizuální a interaktivní média	2 051 012	6,1	72,1	6,7	24 772	27,1	9 678	10,6	37 172	141,5	4 049 241	3,4	
Architektura	26 132	0,1	108,4	11,7	7 115	7,8	6 874	7,5	29 256	111,3	1 911 775	0,7	
Reklama	11 968	-	104,4	5,6	16 299	17,8	12 853	14,1	31 141	118,5	2 500 090	-	
Umělecké vzdělávání	7 414 798	22,1	74,7	20,9	6 273	6,9	685	0,8	25 090	95,5	31 495	-	
Správa a podpora kulturní činnosti a neznámá oblast	7 484 179	22,3	44,8	1,2	2 594	2,8	2 727	3	28 662	109,1	12 471	-	
CELKEM	33 600 462	100	88,6	6,8	91 383	100	90 946	100	26 279	100	14 266 064	16,5	
z toho	Kulturní sektor	23 971 437	71,3	54,2	6	26 005	28,5	37 508	41,2	21 275	81	3 909 390	55,5
	Kulturní průmysly	2 106 617	6,3	87,2	6,9	38 556	42,2	30 244	33,3	29 625	112,7	5 796 589	3
	Kreativní průmysl	38 229	0,1	105,5	7,2	24 228	26,5	20 467	22,5	30 187	114,9	4 547 614	0,3
	Správa a podpora kulturní činnosti	1 723 050	5,1	44,8	1,2	2 594	2,8	2 727	3	28 622	108,9	12 471	-

Tabulka 11 Časové řady vybraných ukazatelů sektoru kultury za léta 2011 - 2016

OBLAST	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/2015	Index 2016/2011
Veřejné zdroje celkem v mil. Kč	34 739	34 322	34 644	35 881	34 282	33 600	98	96,7
Náklady celkem v mil. Kč	204 341	205 850	198 111	193 500	201 846	209 835	104	102,7
Výnosy celkem v mil. Kč	216 212	217 971	206 727	208 191	218 448	225 133	103,1	104,1
Stupeň soběstačnosti (v %)	89,1	84,9	85,7	89,4	87,9	88,6	100,8	99,4
Počet zaměstnanců v osobách	81 521	79 785	81 417	80 740	89 330	90 946	101,8	111,6
Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč	24 704	24 982	24 431	25 588	25 966	26 279	101,2	106,4
Investice v mil. Kč	11 416	10 369	10 676	12 067	13 578	14 266	105,1	125
Hrubá přidaná hodnota v mld. Kč ¹⁾	76,2	81	81,4	82	89,5	91,4	102,1	119,9
Hrubý domácí produkt v mld. Kč ¹⁾	48,9	53,9	54,5	58,1	62,7	62,9	100,3	128,6
Podíl kultury na hrubé přidané hodnotě (v %) ¹⁾	2,09	2,22	2,23	2,1	2,16	2,13	98,6	101,9
Podíl kultury na HDP (v %) ¹⁾	1,21	1,33	1,34	1,35	1,36	1,32	97,1	109,1

1) za rok 2016 – odhad z předběžných dat

Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2016

POSKYTOVATEL	Kulturní podniky a instituce celkem	v tom		
		státní	soukromé	ostatní
Památkový objekt zpřístupněný za vstupné	316	211	48	57
Muzeum a galerie (muzea výtvarných umění)	484	385	55	44
Výstavní síň	286	103	103	80
Knihovna veřejná	5 353	5 353	-	-
Divadlo	241	79	65	97
Hudební těleso	206	36	35	135
Rozhlas	53	2	51	-
Televize	126	13	113	-
Festivally	487	142	92	253
Kulturní domy	615	526	33	56
Vydavatelé neperiodického a periodického tisku	948	77	782	89
CELKEM	9 115	6 927	1 377	811

Tabulka 13 Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v naturálních ukazatelích v roce 2016

POSKYTOVATEL	Počet návštěv kulturních zařízení na 10 tisíc osob	Počet vydaných titulů na 10 tisíc osob	Počet vysílacích hodin na 1 držitele vysílací licence	Index návštěvnosti 2015/2014 (v %)
Historické památky	13 492	x	x	108,7
Muzea a galerie	12 469	x	x	110,7
Výstavní sály	22 151	x	x	98,8
Knihovny	2 066	x	x	104,7
Kina	14 788	x	x	120,3
Divadlo	7 511	x	x	105,1
Koncertní sály (soubory a festivaly)	3 466	x	x	123,7
Nakladatelství a vydavatelství	x	22 / 640 811	x	x
Rozhlas	x	x	16 795	93,9
Televize	x	x	10 789	103,2
Kulturní domy	10 019	x	x	113,2
CELKEM	85 962	22 / 640 811	27 584	108,6¹⁾

1) zahrnuje pouze návštěvnost